246225 - Namazda Mesbukun Hükümleri

Soru

Namazda Mesbukun Hükümlerini detaylıca anlatır mısınız?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Mesbukun tarifi:

Mesbuk, imama bir veya daha fazla rekatlarda imama yetişemeyen kişidir. (el Mevsua el Fıkhiye 3/353)

İkincisi:

Mesbukun hükümleri:

1-Mesbukun mescide girdiğinde vakarlı ve sükunet içinde girmesi, mustehaptır. İmama yetiştiği rekat kendisi için namazın başlangıcı olup ilk rekatı hükmündedir. Örnek olarak imam, akşam namazının ikinci rekatını kılarken mesbuk tabi olmaya başlarsa bu rekat imam için ikinci rekat iken mesbuk için birinci rekat sayılır.

Bunun delili şu hadistir: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi:

"Kâmeti duyduğunuz vakit namaza sükûnet ve vakar içerisinde gidiniz. Acele etmeyiniz! Yetiştiğiniz kadarını kılınız, yetişemediklerinizi ise sonra tamamlayınız." (Buhari 600)

Bazı ilim ehline göre mesbuk, cemaati kaçıracağına dair endişe ederse cemaata yetişmek için hafif bir şekilde acele edebilir. İstifade için (214858) ve (23426) nolu soruların cevaplarına bakınız.

2-Mesbuk, imama rüku halinde yetişirse ayakta ihram tekbirini getirmesi gerekir. Şayet eğilirken ihram tekbirini getirirse namazı geçersizdir. Nevevi Rahimehullah şöyle dedi: "İhram tekbirini ayakta getirmesi gerekir. Zira kıyam vaciptir. Aynı şekilde imama rüku halinde yetişen mesbuk tekbirin tüm harflerini kıyamda iken telaffuz etmesi gerekir. Tekbirin bir harfini bile kıyam dışında getirirse namazı farz namazı olarak kabul edilmez. Bu konuda ihtilaf yoktur. (el Mecmu 3/296)

3-İmam rükudayken memum namaza girdiğinde iki tekbir getirmesi yeridir. Birincisi ihram tekbiri ikincisi ise rüku içindir. Şayet sadece ihram için tekbir getirir ve sonra rükua tekbir getirmeden eğilirse ilim ehlinin tercihli görüşüne göre namazı geçerli sayılır.

Şeyh b. Baz Rahimehullah'a şöyle soruldu:

Şayet memum namaza gireceği zaman imam rükuda ise ihram ve rüku için iki tekbir mi getirir yoksa sadece bir tekbir getirir ve rüka mı gider?

Cevap: Tedbir açısından iki tekbir getirmesi gerekir. Birincisi ihram tekbiridir. Zira bu tekbir ayakta getirilmesi gereken bir rükündür. İkincisi ise rüku tekbiridir. Bunu da rükua eğilirken getirir. Şayet rekatı kaçıracağından endişe ederse alimlerin tercihli görüşüne göre sadece ihram tekbiri geçerli olur. Çünkü iki tekbir farklı amaçları olsa da yapılması aynı ana denk gelmiştir. Böylece büyük olan küçük olanın yerine geçmiştir. Alimlerin çoğuna göre böyle bir durumda bir rekat kabul edilir. (Mecmu Fetava b. Baz 11/245)

4-Memum, imama rükuda tabi olup yetişirse tesbih zikrini imam başını kaldırdıktan sonra yapsa da, rekatı geçerlidir.

5-Şayet memum rükuda imama yetişip yetişmediğinden şüphe ederse galip zannıyla hareket eder. Yetiştiğine dair kanaat oluşursa rekatı geçerli sayılır. Şayet yetişmediğine kanaat getirirse rekata yetişmemiştir.

El Şerhul mumti, Şeyh b. Useymin Rahimehullah 3/383'de şöyle geçer:

Mesele: Şayet imam rükudayken memum namaza durur ve ihram tekbiri getirdikten sonra rükua gider. Ancak imamla rükua yetişip yetişmediğinden şüphe ederse, rekat sayılmaz. Çünkü bu

durumda kesin olan bir şeyin üzerine bina edilir. Bu nedenle rekatı geçerli sayılmaz.

İkinci görüşe göre: Ağır basan kanaata göre davranır. Böylece şayet yetiştiğine dair kanaati ağır basarsa rekatı sayılır. Yetişmediğine dair kanaati ağır basarsa rekatı sayılmaz.

Şayet iki düşünce arasında tereddüt ederse, kesin kanaat üzerine bina eder ve rekata yetişmediğine dair karar verir.

6-Memum önündeki safta yer bulamazsa saffın arkasında tek başına namaza durabilir.

7-Şayet imam hata yaparak fazla bir rekatı kılarsa bu fazla rekat mesbuk için sayılır mı? Bu konuda ilim ehli arasında ihtilaf mevcuttur:

Şeyh İbn Useymin Rahimehullah şöyle dedi:

Şayet imam beş rekat namaz kılar mesbuk ikinci rekata yetişirse bu durumda imamla mı selam verir yoksa bir rekat daha mı kılar?

Alimler bu meselede ihtilaf etmiştir. Bazı alimlere göre imam beş rekat kılarsa mesbuk da bir rekat daha kılar imamı gibi beş rekat kılmış olacaktır. Bunun delili şu hadistir: “Yetiştiğinizi kılın, kaçırdığınızı tamamlayın” buna binaen mesbuk bir rekatı kaçırmış durumda olduğu için imam selam verdikten sonra yetişmediği rekatı kılar.

Ancak tercihli görüşe göre bile bile beşinci rekatı kılması caiz değildir. Bilakis imamıyla selam verir. Çünkü imam mazaretli bir şekilde beşinci rekatı kılmış, mesbuk ise beşinci rekatı kılmasında bir mazareti yoktur. Bilerek namaza fazla rekat eklemesi caiz değildir.

Delil getirilen “Kaçırdığınızı tamamlayın” hadisine ise şöyle cevap verilir. “tamamlayın” demek, şayet namazda eksik bir rekat varsa tamamlaması gerektiğini anlamına gelir. Oysa mesbuk, dört rekat kılarsa namazı bu hadise göre eksik sayılmaz. (Mecmu Fetava İbn Useymin 14/20) .

8- Şayet imam selamdan önce sehiv secdesine varırsa mesbuk da onunla secdeye varır. İster sehiv konusu olan harekete yetişmiş olsun veya sehivden sonra namaza girmiş olsun fark etmez. Ancak imam sehiv secdesine selamdan sonra varırsa bu durumda mesbuk imama tabi olmaz.

9- Mesbuk namazın bir rekatını imamla idrak etmediği müddetçe cemaata yetişmiş olmaz. Rekat ise rükuya yetişmekle olur. Daimi Fetva Kurulu 6/225'de şöyle geçer:

Doğru görüşe göre bir rekata yetişmeden mesbuk cemaata yetişmiş olmaz. Delil şu hadistir: "Her kim namazdan bir rekata yetişirse namaza yetişmiştir" (Muslim).

Rekat, rükua yetişerek geçerli olur.

10-Şayet mesbuk son rekatta rükudan sonra imama yetişirse, faziletli olan imama tabi olup başka bir cemaati beklememesidir. Çünkü Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle demiştir: "Namaza geldiğiniz vakit sükûnet ve vakar içerisinde gidiniz! Yetiştiğiniz kadarını kılınız, yetişemediklerinizi ise sonra tamamlayınız.".

11-Cumanın ikinci rekatında rükudan sonra imama tabi olan mesbuk, cumayı kılmış sayılmaz. Şayet imam ikinci rekatta rükudan kalktıktan sonra imama tabi olursa Cuma namazını kaçırmış olur. Ancak imamla birlikte namaza girer imam selam verdikten sonra öğlen namazı olarak dört rekat kılar. İstifade için (12601) nolu sorunun cevabına bakınız.

12-Mesbuk imamla kılamadığı rekatları tamamlamak için imamın ikinci selamından sonra kalkması namazın geçerliliği açısından daha iyidir.

Nolu sorunun cevabına bakınız.

En iyisini Allah bilir.